

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

**МУЗИЧНА ТА ХОРЕОГРАФІЧНА ОСВІТА
В КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНОГО
РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА**

**Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції
молодих учених та студентів
(20-21 жовтня 2023 р.)**

2 том

ОДЕСА 2023

УДК: 37+78+792.8+008-021.1

Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези ІХ Міжнародної конференції молодих учених та студентів (Одеса 20-21 жовтня 2023 р.). — Т.2. — Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2023. — 162 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 4 від 30.11. 2023 р.

Редакційна колегія:

Мартинюк Тетяна Володимирівна, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри-професор кафедри мистецьких дисциплін і методик навчання Університету Григорія Сковороди в Переяславі;

Демидова Віола Григорівна, кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри сольного співу Одеської національної музичної академії імені Антоніни Нежданової.

Матеріали і тези друкуються в авторській редакції

Технічний редактор Г.О. Реброва

©Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського, 2023

проектно-ігрова технологія, включно віртуальні естетико-проектувальні технології.

Література

1. Реброва, О.Є. (2019). Художньо-естетичні інновації мистецької освіти в підготовці майбутніх учителів музичного мистецтва і хореографії. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського: ПНПУ імені К. Д. Ушинського*. 4. 13-25.

2. Хе Цзіні. (2023). *Формування художньо-проектувального досвіду майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фортепіанної підготовки*. (Дис. доктора філософії). Одеса. ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського».

Ірина Герц,

заслужений працівник культури України,
доцент кафедри музичного мистецтва і хореографії
ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського

Ніна Лісовська,

старший викладач
кафедри музичного мистецтва і хореографії
ДЗ «Південноукраїнський
національний педагогічний університет
імені К.Д.Ушинського»

ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОЇ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАКАРПАТТЯ

Звернення до культури багатонаціонального українського народу, який зазнав у своїй історії не одне потрясіння, необхідний з погляду багатьох наук: філософії, культурології, мистецтва. У сучасних умовах глобалізації на перше місце виступає нова загроза – як не розчинитись багатьом національним культурам через стирання етнічної самобутності, зберегти свою самобутню культуру, частину багатства духовного життя, яке накопичувалося століттями з часів своєї появи, і не розчиниться серед інших. Будучи одним із стабілізуючих фактів суспільного життя, стійкі традиції національної культури здатні допомогти людині адаптуватися до світу, що стрімко змінюється, особливо дітям і підліткам. Відображаючи життєвий досвід народу, творчо узагальнюючи та осмислюючи його, фольклор є яскравим виразом художньо-історичної пам'яті нації, важливим чинником соціальної екології і в цій якості може сприяти культурному «виживанню» людини. Посилюється значення фольклору у наші дні і для власне хореографічного мистецтва, як арсеналу виразних засобів, та як своєрідного джерела «живої води», що запліднює фантазію художника.

Знайомство з багатством танцювальної творчості народів України і зараз є дієвим засобом ідейно-естетичного виховання підростаючого покоління. Збереження багатств та традицій танцювального фольклору, органічне включення їх у сучасну хореографічну культуру є найважливішим практичним та теоретичним завданням для всіх працюючих у цій сфері фольклористів, балетмейстерів, мистецтвознавців.

Виражена у танці пластичність є важливим елементом формування етнокультурної ідентичності народу. В умовах становлення пластичної культури танець виступає як феномен художньої культури, що формує етнічну свідомість і необхідно розуміти, що танець має безліч проявів, що відображають яскраве, барвисте творіння народу, що є емоційним художнім специфічним відтворенням його побуту, характеру, естетичних поглядів. навколишнього світу.

Закарпаття є справжньою скарбницею танцювального фольклору, що має своєрідне забарвлення, самобутність, зумовлену історією багатонаціонального краю. Народні танці є джерелом сучасного українського хореографічного мистецтва. На Закарпатті побутують танці різних жанрів: побутові, гротескові, героїчні, родинно-побутові, коломийки, тощо. Закарпатці це народ з багатою душею, який уміє радіти, мріяти та зберігати старовинні традиції.

Справжнім ентузіастом закарпатського хореографічного мистецтва був Валентин Ангаров. Хореограф прискіпливо знайомився з фольклорним мистецтвом, володів ґрунтовними знаннями основ народної хореографії, специфікою народних танців різних регіонів України. Хореографічні композиції «Увиванець», «Дубкани-скакуни», «Аркан», «Верховина» ввійшли в золотий фонд репертуару Закарпатського народного хору. Танці відзначаються оригінальною композицією, цікавим малюнком, яскравими образами. В танцях Закарпаття відображається сувора гірська природа, запальний темперамент, іскрометний гумор. У швидких динамічних танцях дівчата поводяться стримано, а хлопці нахваляються своєю спритністю та відвагою.

Вдумливе ставлення до традицій народного хореографічного мистецтва Закарпаття, постійне вдосконалення професійної майстерності характеризує творчість Клари Балог, провідного українського балетмейстера. Ставлячи найрізноманітніші за змістом і формою танці, Клара Балог прагнула досягти чіткості сюжету, віддавала перевагу драматургії хореографічної композиції. Танці «Раковецький кручений», «Вівчарі на полонині», «Бубнарський», та ін., відтворюють побут людей Закарпаття, історію, звичаї та обряди цього краю. В кожному творі талановитої постановниці – органічне поєднання форми та змісту. Образи персонажів наділені характерними рисами, почерпнутими з життя. Зберігаючи колорит народних свят, Клара Балог надавала йому сучасне забарвлення. Збираючи фольклор у найвіддаленіших куточках Закарпаття, балетмейстер виконувала і наукову функцію, що дало змогу зберегти шедеври автентичної хореографії.

Поряд з цим у Закарпатті відзначається значний вплив сусідніх хореографічних культур. У деяких районах Закарпатської області живе чимало

угорців, тому тут побутують угорські танці (чардаш, панта, та ін..) У танці «Чардаш» відтворено національний колорит угорського народу і особливу ритмічну синкоповану структуру танцювальних рухів. Вплив угорського, румунського, словацького фольклору відчувається у всіх рухах Закарпатських танців. В коломийках можна побачити подібність парних положень з угорськими танцями, а різновиди коломийкових рухів прослідковуються в деяких угорських танцях, рухи словацької польки, бачимо в бойківських та лемківських танцях. В закарпатських, особливо долинянських танцях, помітні характерні синкопо утворення. Вплив словацької хореографії, особливо рухів словацької польки, бачимо в бойківських та лемківських танцях.

Зокрема, закарпатський народний танець «Бубнарський» цікавий та оригінальний тим, що від початку до кінця танцівники парами тримають одне одного за праву руку не відпускаючи ні на мить. І тільки наприкінці композиції після удару бубна, роз'єднують руки. У гуцульському народному танці «Вівчарі на полонині» використано фольклор Рахівщини. У цій місцевості урочисті проводи вівчарів на полонину супроводжуються піснями і танцями – своєрідне вшанування працьовитих людей.

Хореографічна композиція «Бойківські забави» відтворює звичаї, танці переселенців-бойків, які у XVIII столітті з'явилися в одному з сіл Закарпаття. А от танець «Чотирянка» складається з чотирьох частин, через те він і отримав таку назву. Це четвериста, увиванець, коломийки, четвертак. За четверистою малюнки створюють по четвіркам. У четвертаку вибивають притаманні для цього танцю синкоповані рухи.

Отже, взаємовплив національних культур різних регіонів України – цілком природна річ, і одна з найцікавіших, але, на жаль, ще малодосліджених проблем. Хореографам необхідно вдумливо, із знанням справи, ставитися до цієї проблеми, бо джерела збагачення танцювальної лексики практично невичерпні.

Але кожен з елементів фольклорного першоджерела повинен бути адаптований до нових умов існування і функціонально виправданий. Фольклор покликаний стати органічним засобом розкриття ідейно-художнього змісту сценічного хореографічного мистецтва.

Танцювальний фольклор є формою збереження та трансляції історико-культурної спадщини. Одночасно він є найбільш стійким проявом та формою традиційної народної культури та народної самосвідомості. У ньому у всій повноті та різноманітті проявляються народне уявлення про прекрасне і належне, непереборну трагічність людського буття, а також повною мірою виражаються віра та національні особливості народу, його досвід та мудрість; формуються архетипи суспільної поведінки людини, його погляди на світ і на нього у цьому світі. Традиційна культура народів багатонаціональної України – явище складне та самобутне. Її коріння сягають у глибину тисячоліть, а специфічні національні риси, з яскраво вираженими локальними субетнокультурними характеристиками, зумовлені історичними співвідношеннями із сусідніми державами та етносами, довготривалою

боротьбою за незалежність та збереження духовності та самодостатності. Нині етнокультура народів України активно існує в трансформованому вигляді та характеризується досить стійкими етнічними компонентами, вивчення та фіксація яких вимагає ретельного всебічного комплексного дослідження з залученням сучасних технічних можливостей, що й обумовлює актуальність культуролого-етнологічних досліджень.

Вивчення побутової етнотрадиції народів України необхідно, як мінімум, не тільки з точки зору збереження фольклорних цінностей, а й у контексті розвитку сучасної культури, оскільки для цих народів етнічне мистецтво є найважливішим джерелом творчості та самореалізації.

На сьогодні, освоєння філософії життя, закованої у танцювальній етнокulturі народів України, має велике значення з погляду формування етнічної толерантності, культури міжетнічної комунікації у полікультурному суспільстві та більш ефективного використання цих ресурсів у системі освіти.

Література

1. Балог, К.Ф. (1998). Танці Закарпаття: Репертуарний збірник. Ужгород: Госпрозрахунковий редакційно-видавничий відділ комітету інформації, 1998. 160 с.
2. Герц, І.І. (2009.). Фольклор як засіб розкриття ідейно-художнього змісту сценічного хореографічного мистецтва. *Культура і сучасність: Зб. наук. Праць*. К.: ДАКККіМ, С.157-160.
3. Хланта, І.В. (1994). Пісня над Карпатами: Державний Заслужений Закарпатський хор. Ужгород: Карпати, 85 с.
4. Лісовська Н. Ю. (2021). Теорія та методика народно-сценічного танцю: навчально-методичний посібник для студентів спеціальностей: 024 Хореографія; 014 Середня освіта. Хореографія. 2 – вид. доповнене. – Одеса: ПНПУ імені К.Д. Ушинського, 178 с.

Олександр Федорчак,

*здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
факультет музичної та хореографічної освіти, ДЗ «Південноукраїнський
національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»
Науковий керівник **Сергій Шип,**
доктор мистецтвознавства, професор,
ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д.Ушинського».*

ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИКОРИСТАННЯ ЗВУКОТЕХНІЧНИХ ПРИСТРОЇВ У КЛАСІ ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ

***Анотація.** Робота присвячується проблемі вокальної підготовки викладачів музичного мистецтва, самоконтролю, використання*

Vdovichenko, V., Stepanova, L.	TO THE PROBLEM OF THE FORMATION OF ARTISTRY SKILLS IN INSTRUMENTAL MUSICIANS ABSTRACT	127
Zhao Yujie, Batiuk, N.	METHOD OF FORMING THE ARTISTIC PERCEPTION OF FUTURE MUSICIANS DURING VOCAL TRAINING	130
Сун Їцзін	КИТАЙСЬКА МУЗИЧНА СИМВОЛІКА У СУЧАСНІЙ МУЗИЦІ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ ХЕ ЛЮТІНА «ФЛЕЙТА ПАСТУШКА»)	134
Вдовиченко, Ю.	РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА В ФІГУРНМУ КАТАННІ	136
Ван Чень	ФАКТУРНО-СТИЛЬОВІ ВИКОНАВСЬКІ УМІННЯ СТУДЕНТА-ПІАНІСТА ТА ЇХ РІЗНОВИДИ	137
Дубровіна, Є.	РОЗВИТОК ПОЧУТТЯ РИТМУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ	140
Мікулінська, О., Волкова, Ю.	ПРОЄКТНІ ФОРМИ ЯК ОСВІТНІ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ІННОВАЦІЇ НА ВИБІРКОВИХ ДИСЦИПЛІНАХ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ХОРЕОГРАФІВ	142
Сяо Гуйян	ФЕНОМЕН МИСТЕЦЬКОЇ ІННОВАТИКИ ТА ЇЇ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В ЗАКЛАДАХ ПОЧАТКОВОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ	146
Герц, І., Лісовська, Н.	ОСОБЛИВОСТІ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОЇ ТАНЦЮВАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ЗАКАРПАТТЯ	147
Федорчак, О., Шип, С.	ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИКОРИСТАННЯ ЗВУКОТЕХНІЧНИХ ПРИСТРОЇВ У КЛАСІ ПОСТАНОВКИ ГОЛОСУ	150
Лу Сіньюе	ДИДАКТИЧНЕ ЗНАЧЕННЯ ВОКАЛЬНИХ ТВОРІВ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ-РОМАНТИКІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА	155
Чень Сяююй	ПРОБЛЕМА РОЗУМІННЯ ХУДОЖНЬО-ОБРАЗНОГО ЗМІСТУ ВОКАЛЬНИХ ТВОРІВ І МЕТОД ГЕРМЕНЕВТИЧНОГО АНАЛІЗУ	157